

“戏韵花香”闹春天 “Yik Yenl Wap Dangl”Nagl Nyanl Xenp

□ 金可文

阳春三月,黔东南苗族侗族自治州天柱县9.4万余亩油菜花竞相绽放,百亩樱花如云似霞。在这春意盎然的季节里,天柱平甫侗戏班走进渡马镇新民村油菜花海和白市镇碎兵洲樱花岛,以一出原汁原味的侗族大戏,为踏青赏花的群众献上“戏韵花香”的文化盛宴。

在金色花田间,戏班演员们身着戏服穿越花海巡游,唱腔高亢,汉语与侗语交替,引得游客阵阵喝彩。在樱花如霞的江畔,铿锵锣鼓与飘落的花瓣相映成趣,《穆柯寨招亲》《大战长坡坡》等经典剧目轮番上演,让游客在赏花之余尽享非遗魅力。

此次“戏韵花香”闹春天活动,正是平甫侗戏班创新传承的一次生动实践。戏师杨维星说:“文化如水,浸润无声。把戏台搬到花海里,让乡亲们在赏花踏青时也能听戏,老戏迷过足了瘾,年轻人也愿意靠近,这就是最好的传承。”

成立于上世纪八十年代的平甫侗戏班,保存有《定军山》等十余部手抄剧本,2019年侗戏被列入省级非遗

名录。此次“戏韵花香”活动,将非遗戏曲融入春日美景,不仅丰富了乡村旅游内涵,也让传统文化在田间地头焕发新生。

Yangc xenp samp nguex, Qe-enc Dongh Nanc Nyenc Miitl Ny-enc Gaeml zil zil Zouh Tienh Zux Xeenl 9.4 weenh moux mal yuc cail daengl xeengl eip wap, begs moux yingh fah eev mas bagx mas yak. Nyaoc aox nyanl xenp digx mebs buh naih, Teenh Zux xaih Biingc Bux gaos yik gaeml qant laos Duh Weeh zenl Xenh Mienc cenh bian yav wap yuc cail nyimp Beec Sil zenl Cic Bienh Zouh yenh fah daox, deic il meix meix yik aov yik gaeml, daengh maenv wagx jenl map naengc wap jah sunx lis il denv “yik yenl wap dangl” diih wenc fap senl yeenl.

Nyaoc aox dav yav wap mant naih, maenv nyenc weex yik jah daens ugs yik nyaoc aox bian wap wap naih laens bail laens map,

songk soh dos al, xic dos sungp gax xic dos sungp gaeml, douv maenv nyenc map weex bians naih pegt miac bus wenp mangc. Nyaoc geel nyal yenh fah eev mas yak naih, duic gungc diengx diengx dongc lac kueengp kueengp nyimp wap pup liaot liaot daengl miaol wenp lamt, 《Muc Koh Zail Zaoh Qenh》《Dail Zanl Cange Banx Poh》maenv yik aov naih daengh taot weex, douv maenv nyenc map weex bians naih mangv lis nuv wap mangv lis nuv yik aov yik gaeml.

Daov naih “yik yenl wap dangl” nagl nyanl xenp hoc dongl, jangx gaos yik gaeml Biingc Bux daengl meik diih il xonh xik weex. Sangh yik Yangc Weic Xenh baov: “Wenh fap eev naemx, semv yagl meec soh. deic taic yik wenh touk bian wap map, douv wagx xangh nyaoc nuv wap buh lis yik qingk, nyenc xoep yik lis yik nuv jaengv,

lagx nyix buh haengt map jaenx naengc, naih suh jangx zeil lail diih conc cenc.”

Gaos yik gaeml Biingc Bux nyaoh sil jix unv beds xebe nyinc dail suh daengv dens daengl, liuc lis 《Denl Jenh Sanh》xebe dah bens aol miac caoh leec yik, 2019 nyinc yik gaeml lis lieec laos senx jic feih yic mienc luc. Daov naih “yik yenl wap dangl” hoc dongl, de-ic yik feih yic songk laos nyanl xe-mp dav wap bail, gueec laot deic senl xaih liix youc weex nagl, naengl deic yik gaeml map touk gaos dih bianv yav semh lis diiuc soh meik.

(来源:天眼新闻 翻译:欧仁英 译审:潘永荣)

双语新闻

汉文·侗文对照

芦笙会的传说

Diangb Gix Dios Ait Deis Cob Jangx Bangf

在一个苗寨里,住着一对老夫妻,老汉名叫箭确,老婆婆叫妮鸟。他们有个漂亮的女儿叫榜篙。这榜篙心灵手巧,小伙子们都喜欢她,可是没有一个合榜篙的心意。

原来榜篙暗暗地爱上了一个名叫茂沙的青年猎手。茂沙是个英俊的小伙子。一天,茂沙来到一个寨子里,令他感到奇怪的是,在这里看不到一只鸭,一只鸡。一打听,寨上的人告诉他说,这里只有两只大老鹰,鸡鸭一只也逃不过它们的爪子;这两只鹰是成精了,谁也治不了它们。茂沙说:“我去看看。”他拿起弓,备好箭,由寨子里的人领着来到了老鹰精存身的山崖下。它们飞出来了,展翅像张大晒席,飞得像箭一样快。茂沙铁铮铮地站着,一箭射落了一只,又一箭射落了另一只。全寨子的人欢天喜地,感谢这个艺高胆大的猎人。

这里正是榜篙家住的寨子。榜篙看见了这个年少英俊的猎人,就深深地爱上了他。但是茂沙是个四处为家的猎人,在这里住不上两天,又走了,榜篙的心也跟着他走了。

不知从哪里出来一只白野鸡精,看中了榜篙。一天,榜篙正坐着挑花,突然昏昏地一头倒在地上,接着一阵狂风卷走了她。箭确和妮鸟被这突如其来的灾祸吓住了,哭得撕心裂肺。过了几天,箭确和妮鸟看到自己心爱的女儿回来了,欢喜得不得了。他们抱住榜篙,流着泪说:“女儿啊,到底是怎么回事?”榜篙把自己被害和茂沙搭救她的事,详细地告诉了父母亲。接着她轻声把自己爱上茂沙的心情也倾吐出来:“虽然我不知道他在哪里,但是我一定要等着他。”

可是半年过去了,连茂沙的影子也不见,姑娘等着等着,人都变得憔悴了。

一天,箭确老人忽然高兴地对妻子说:“有办法了,我们不会把他找来吗?”妻子说:“你去哪里找啊?”

老人说:“我们跳起舞,唱起歌,把四方寨子上的人都请来,还怕不能把茂沙也引来?”箭确是个心灵手巧的人,他采来竹子,做出一种后来叫“芦笙”的乐器,吹起优美的调子;他又教寨子里的青年做芦笙,让大家都吹起芦笙来。后来芦笙越做越好,吹出的声音也越来越动人了。到了过大年的时候,他们就办起了芦笙会,大家一起跳舞、唱歌、吹芦笙,不但本寨子里的人都来了,还把外边寨子上的人也都引来了。大家唱得越高兴,跳得越高兴,远方人也来得越多。

芦笙会一共跳了九天九夜。在第九天,榜篙才发现人群里有一个头上插着白野鸡毛的青年。仔细一看,正是茂沙。姑娘赶忙去告诉她的父亲。父亲就把茂沙请到家来,摆起酒肉请他吃。茂沙正要回,老人就说:“勇敢的青年,你以前来过我们这里,帮我们打下了恶鹰,现在我要问你一件事,你头上的白野鸡毛是怎样来的?”茂沙就把如何在森林里打下白野鸡精的事一五一十地告诉了老人,最后还说:“我还弄不清为什么那时有女人的哭声,而射死了白野鸡精以后,哭声就没有了。”这时,榜篙也出来了,水汪汪的眼睛看着茂沙。老

人就指着榜篙,把事情的经过告诉了茂沙,并说明了要开芦笙会的原因。

茂沙同情姑娘的遭遇,再说,谁又能不爱美丽的榜篙呢!就这样,榜篙和茂沙结成了幸福的夫妻。

据说,苗族的芦笙会,就是从那时开始的,并且从那时起,苗族青年男女在跳芦笙舞的时候,都喜欢在头上插一根白野鸡毛,一来表示不怕鬼怪,二来据说是插上了它,就能找到一个如意的丈夫或妻子。但是后来因为没有那么多的白野鸡毛,姑娘们就用银子打成鸡尾形的银片来代替了。

Niangb ib vangl Hmub gid niangx, maix ob mais bad, dail bad gol Ghob Qof, dail mais gol Wid Nes, nenx zaid maix ib dail daib pik vut niux gol hot Bangx Ghob. Dail Bangx Ghaob nongd af, vut hvib gangt ngas. Dol bad dial sail dal hvib nenx, dail ax maix ib laix huf ad Bangx Ghaob jox hvib.

Hxot id Bangb Ghob niangb jox hvib gid niangx dal hvib ib dail gol hot Mod Sab bangf dail bad yus vangt. Mod Sab dios dail yus dlent. Maix ib hnaib, nenx dax leit ib jox fangb, ait nenx ax bub ait deis jangx, niangb hangd nongd ax bongf ib dail gas, ib dail gheib. Nenx jus nais, laib vangl nongd dol naix xangs nenx, hangd nongd maix ob dail dlangd hlieb, dol gheib dol gas ax maix ib dail zuk faf nenx dol bangf bong gat; Ob dail diangd nongd jangx dlangb dax yangx, dail xid seix ait ax gos nenx dol. Mod sab hot: “Wil dax mongl hxid hx-id.” Nenx xangf diangb ok, qeb dol hnaid dax, baib diub vangl bangf naix yangl nenx dax leit dol dlangd dlangb niangb bangf laib ghab zat gid dab. Nenx dol yangt dax yangx, dib dak hlieb hlieb liek pangb dinl zab nax, yangt hvit hvit liek ib jox hnaid. Mod Sab hxod waix deix deix, ib hnaid bangd gos ib dail, diangd ib hnaid bangd gos ib dail. Fangb vangl nongd bangf dol naix nos ghangb hvib bongt wat, bod hfut dail hlieb hvib vas bil bangf naix dias ngx nongd.

Hand nongd jus deix dios Bangx Ghob niangb bangf laib van-gl id. Bangx Ghob bongf dail yut dlent nongd, ghax dal hvib bongt

wat. Daid sid Mod Sab dios dail naix dias ngx hangb mongl hangb lol, niangb hangd deis seix dios zaid bangf naix, niangb hangd non-gd ax leit ob hnaib ghax mongl yangx. Bangx Ghob jox hvib seix des nenx mongl yangx.

Ax bub hangd deis maix ib dail gheib dlub vud dliangb, dal hvib sos Bangx Ghob yangx. Ib hnaib, Bangb Ghob niangb dab xent hnen hmub, zek mais zat ghax gos zat diot ghab dab, ib dail jent ghax khad nenx zat mongl yangx. Ghob Quf sul Wid Nes yens laib hfud gid nongd, ait nenx dol naf hvib, genx zek waix zek dab. Ghob Qof sul Wid Nes ngit bongf nenx dol dail diangd lol leit yangx, ghangb hvib bongt wat. Nenx dol bes Bangx Ghob jontg jontg, ghax dlod eb mais hul hul hmat hot: “Ad ab! Dios laib gheix xid hfud gid?”

Bangx Ghob xangs yens dib sul Mod Sab dliuk nenx bangf dol hfud gid, Xangs diot dail mais dail bad jul jul. Ait nend nenx yut hveb xangs diot nenx mais nenx bad nenx jas Maod Sab, dal hvib nenx bangf jox hvib seix xangs dax yangx: “Xangf nongd wil ax bub nenx niangb hangd deis, wil seix nongt dangl nenx.”

Ait nend ob bib hlat hnaib, ib dangl hniut fat mongl yangx. Mod sab laib hmud lob seix ax bongf. Daib ad dangl lax not, dangl dail naix hxat sot jul.

ib hnaib, Ghob Qof dail lul ghangb hvib nas dail niangb hmat: “Maix ghab jit yangx, bib ax bub vangs nenx lol nend?” “bib mongl hangd deis vangs nenx?”

Dail ghet lul hmat: “Bib zuk gik zuk niel, diot hxak, gol dol naix dlob pit vangl dax, yangl dol naix dlob pit vangl lol, dail hvib gol ax dos Mod Sab dax.” Ghob Qof dios dail naix gangt ngas yut hvib, nenx mongl hxib dot det hlod lol, ait jangx ib diel gix, cob jangl dol yox hxak lal lins niox, nenx diangd job laib vangl nongd bangf dol yus lol ait gix, baix naix not cob. Dangl ghangb laib gix nongd vel ait vel vut dax, cob lol bangf dol hveb seix vel ait vel lal dax. Leit nongx

niangx hlieb. Nenx dol ghax tid jangx laib dangx gix, naix not seix seix dax zuk gix zuk niel, diot hxak. Ax dios jus diub vangl dol naix dax, seix yangl dol vangl ob dangl ob pit dol naix dax yangx. Naix not diot hxak vel diot vel ghangb hvib, zuk gix zuk niel hsb bet lins niox, dol naix gid khangd dol seix vel dax vel not.

Bax luf zuk leit jex hnaib jex hmangt. Niangb diot did jex hnaib, Bangx Ghob jef bongf naix not gid diongb maix ib lail bad yus guf hfud tik maix jil ghab dliub gheib dlub vut hxid sos dad, jus de-ix dios Mod sab. Dail daib pik jub jangb mongl xangs nenx bad. Ghob Qof ghax gol Mod Sab dax leit di-ub zaid. Hot ngx, zat jud baib nenx nongx baib nen hek. Mod sab jus sangx nais, dail ghet lul hmat hot: “Bad yus dlent, mongx gid denx dax leit bib hangd nongd, des bib dib gos dail dlangd yangf, xangf nongd, wil nais mongx ib laib hfud gid, mongx guf hfud bangf laib ghab dliub gheib dlub vut nongd dios ghab hangd deis lol?” Mod sab ghax xangs diot dail ghet lul, nenx ait deis niangb ghab vud dib gos dail gheib dlul vud dliangb, xangs sos ghab guf ghab lil. Gid ghangb seix hmat hot: “Wil seix ax bub xangf id ait deis maix dail ad genx, bangd das dail gheib dlul vud yangx, dol hvub genx ghax ax maix yel.” Ait nenx, Bangx Ghob seix fangt dax yangx, bongl mais vas eb mais gob wob ngit Mod Sab. Dail ghet lul tut bil diot Bangx Ghob, xangs Maod Sab ait deis jangx laib hfud gid nongd, dail xangs nenx bangs laib gheix xid nongt qend laib dangx gix.

Mod sab seix hat dail daib pik nongd, diangb hmat lol, dail xid seix ax hlieb dail Bangx Ghob vut niux nongd? Ait nend, Bangx Ghob sul Mod Sab ghax jangx ib zaid naix.

Hnangd hot, dol Hmub bangf laib dangx gix ghax dios gangl hxot id qend dax, seix dios gangl hxot id qend dax, dol Hmub bangf dol ad dol dial niangb zuk gix zuk niel hxot id, sail hlieb niangb guf hfud tik jox ghab dliub gheib vud dlul, ib lol dios bub ax hxib dol dliangb, ob lol dios niangb hveb hot tik jangx ghax vut vangs jas dail sat mangs hvib. Dangl ghangb bangs ax maix ghab dliub gheib dlul vud not ait nongd, dol daib pik ghax dad diot nix dangt jangx ghab dad gheib lol tit.

(选自《56个民族的故事》 翻译:潘阿依 译审:张成)

民间故事

汉文·苗文(中部方言)对照

登鹤雀楼

Jit Zaid Dint Ngit Dol

白日依山尽
黄河入海流
欲穷千里目
更上一层楼

Hnaib dlub vit bil niul
Eb hlieb fat nangl miogl
Fangt mais ngit dail dol
Jit sangx hvib nil jil

[汉文·苗文(中部方言)对照 文:王之涣 翻译:余涵熙 译审:张成]

情歌对唱

Dois Weanlyux

男:

你不要得了好的斗笠就忘了普通的斗笠
你不要得了好的扁担就忘了普通的扁担
你不要遇到了有钱人就忘了我
你不要遇到了有钱人就忘了我
你的心为什么总想不到我
日常生活里都想不到我

女:

如若我得了好的斗笠我也不会忘了普通的斗笠
如若我得了好的扁担我也不会忘了普通的扁担
如若我遇到有钱人我也不会忘了你
如若我嫁给有钱人我也不会忘了你
我会时时刻刻想着你
我的心时时刻刻想着你
我天天想你,人口却怕下咽
我天天想你,藏进肚里怕流走
想到无法用语言形容
不管去到哪里都想
我天天把你放心上
天天都想伴你左右
无论经历了什么我的心都忠于你

legsail:

Nuagx hee mengz maz ndaix jobsil xih lumz jobsal
Mengz maz ndaix haanzwal xih lumz haanzdaans
Mengz maz ndaix geac buxxangsuans xih lumz ndaangl bix
Mengz maz ndaix geac buxxangsuans xih lumz ndaangl gul
Geacmaz saml mengz xih miz neh dangz gul xinghxingh
Hoz miz maaih dangz bix xinghxingh

legmbegt:

Bix hee bic gul ndaix jobsil gul yej miz lumz jobsal
Bic gul ndaix haanzwal gul yej miz lumz haanzdaans
Bic gul ndaix geac buxxangsuans gul yej miz lumz ndaangl bix
Bic gul ndaix geac buxxangsuans gul yej miz lumz ndaangl mengz
Xez gul neh dangz mengz gueh xingh
Saml gul neh dangz bix gueh xingh
Geac gul ngonznongz neh mengz neh xos bas laul ndunx
Neh xos dungx laul lail
Neh xos lac hozsail
Bail jiezlaez yej neh
Geac gul ngonznongz neh mengz xos dungx
Ngonznongz neh bix neh xos hoz
Geac saml gul xinghxingh gos dangz bix hoz gul maaih dangz bix

(汉文·布依文对照 整理、翻译:王叶 译审:王正直)

立春

屋檐雨落滴滴答 东风吹过玉兰花
新生希望在枝桠 小鱼翻身探脑瓜
春风送我青云白马 虫儿醒来说着悄悄话
春天在我心里发芽 高腔飞过山崖崖

溪水一唱哗啦啦 屋檐雨落滴滴答
人间向暖草木发 新生希望在枝桠
想到三月满坡山花 春风送我青云白马
少年一骑向天涯 春天在我心里发芽

种子躲在泥土下 溪水一唱哗啦啦
等得太阳踩脚丫 人间向暖草木发
阿婆围着火塘添新柴 想到三月满坡山花
炊烟绕成云尾巴 少年一骑向天涯

(汉文·彝文对照 文:张超 玉镯儿 彭佑乾 翻译/译审:罗德显)